

SUROWCE I RECYKLING

Wykład 10

WYBRANE NIEMETALICZNE SUROWCE MINERALNE

- surowce krzemionkowe, tj. zasobne w SiO_2 ,
- surowce ilaste,
- surowce glinowe, glinokrzemianowe i zawierające alkalia,
- surowce wapniowe, tj. zawierające CaO ,
- surowce magnezowe, tj. zawierające MgO ,
- surowce chromowe, tj. zasobne w Cr_2O_3 ,
- surowce cyrkonowe,
- grafit.

Surowce skaleniowe z odpadów granitowych

- Są nimi najczęściej drobne frakcje ziarnowe (zwykle 0-2 mm), które powstają w procesie produkcji łamanych kruszyw granitowych. Nie znajdują one zastosowania do budowy dróg i produkcji betonu.
- Mogą być wykorzystane po wzbogaceniu w procesie separacji elektromagnetycznej lub – najczęściej – w formie surowej.

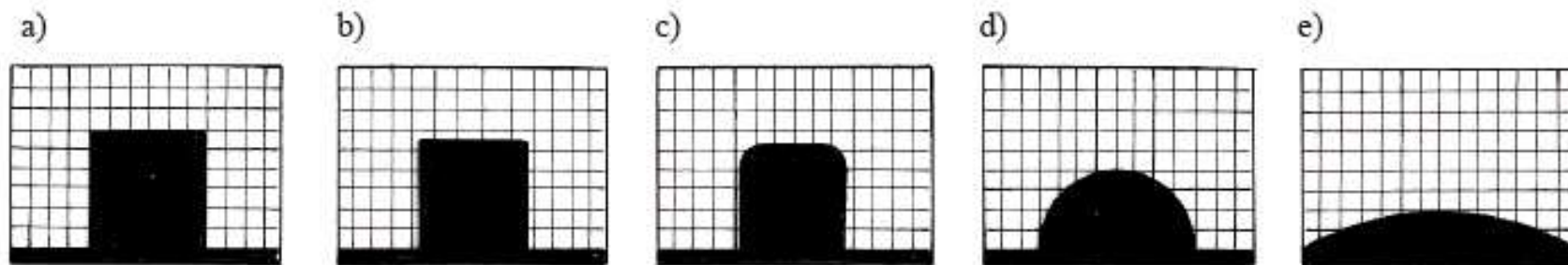
Surowce skaleniowe z odpadów granitowych

Skład chemiczny odpadów granitowych i otrzymanych z nich w procesie separacji elektromagnetycznej mączek skaleniowo-kwarcowych o uziarnieniu 0,1–0,5 mm

Źródło: Ciechański, Sokołowski 1995

Składnik	Gniewków		Graniczna		Rogoźnica II	
	odpad	mączka	odpad	mączka	odpad	mączka
	[% mas.]					
SiO ₂	72,43	75,94	74,15	77,02	73,67	77,56
Al ₂ O ₃	13,62	12,98	13,15	13,25	13,61	13,10
Fe ₂ O ₃	2,63	0,36	2,00	0,10*	2,18	0,16
TiO ₂	0,22	0,03	0,26	0,08	0,02	0,004
CaO	1,30	1,35	1,57	1,55	1,27	1,02
MgO	0,32	0,09	0,68	–	0,39	0,33
K ₂ O	4,50	4,97	4,30	4,00	5,16	5,18
Na ₂ O	3,37	3,60	3,40	3,95	3,09	3,27
strata prażenia	1,12	0,42	0,49	0,31	0,64	0,31

* po II stopniu separacji

Pastyłka surowca skaleniowego w analizie metodą mikroskopu wysokotemperaturowego.
 Temperatura: a – otoczenia, b – maksymalnego spieczenia, c – początku mięknięcia, d – topienia,
 e – płynięcia

Zróżnicowana rozplýwność surowców skaleniowych określona przy użyciu wiskozymetru rynnowego

Skały ilaste to skały osadowe zawierające ponad 50% frakcji pelitowej (tj. poniżej 0,01 mm) pochodzenia sedymentacyjnego lub wietrzeniowego. Głównymi składnikami są minerały ilaste z grupy kaolinitu, illitu lub smektytu; podrzędnie występują drobne ziarna kwarcu, mik, minerałów węglanowych, tlenkowych i siarczkowych minerałów żelaza oraz substancja organiczna.

Stosowane nazwy skał ilastych:

ił, iłowiec, łupek ilasty, glina, glinka

IŁ - słabo zwięzła, często plastyczna skała ilasta o teksturze bezładnej, rzadziej kierunkowej, i strukturze pelitowej. Pod pojęciem *skała ilasta* rozumie się skały zawierające ponad 50% frakcji pelitowej pochodzenia sedimentacyjnego lub wietrzeniowego; głównymi składnikami są minerały ilaste z grupy illitu, kaolinitu, smektytu lub inne minerały ilaste, podrzędnie występują drobne ziarna kwarcu, mik, minerałów węglanowych, tlenkowych i siarczkowych minerałów żelaza oraz substancja organiczna.

IŁOWIEC - zwięzła skała ilasta nie wykazująca łupkowatości.

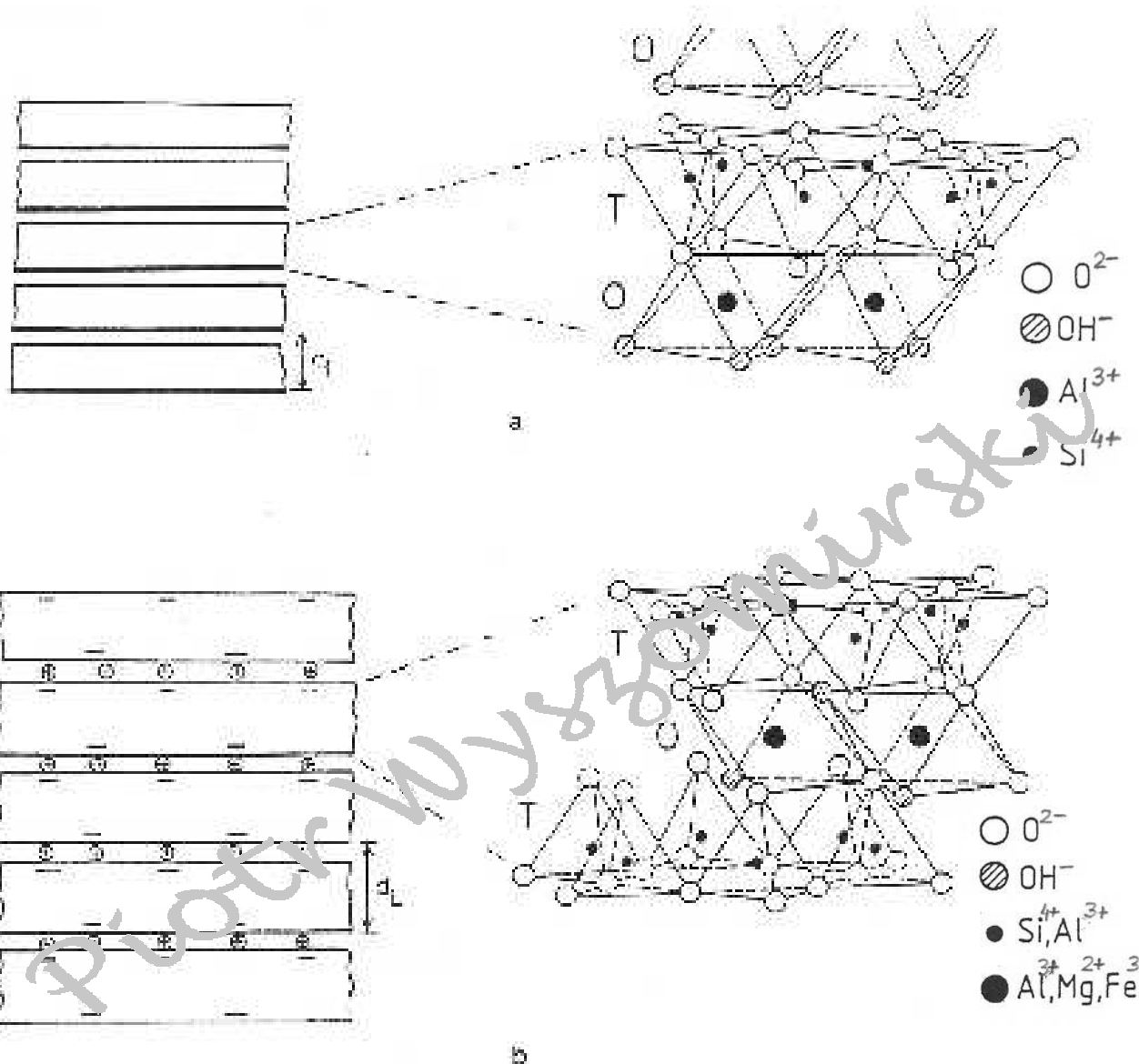
LUPEK ILASTY (Głolupek) - zwięzła skała ilasta wykazująca łupkowatość.

GLINA - skała okruchowa złożona z iłu, mułku, piasku, a często żwiru; zwykle odznacza się brakiem wysortowania materiału detrytycznego; może zawierać minerały węglanowe, tlenkowe i siarczkowe minerały żelaza oraz inne składniki mineralne; w stanie wilgotnym na ogół plastyczna.

Surowce ilaste

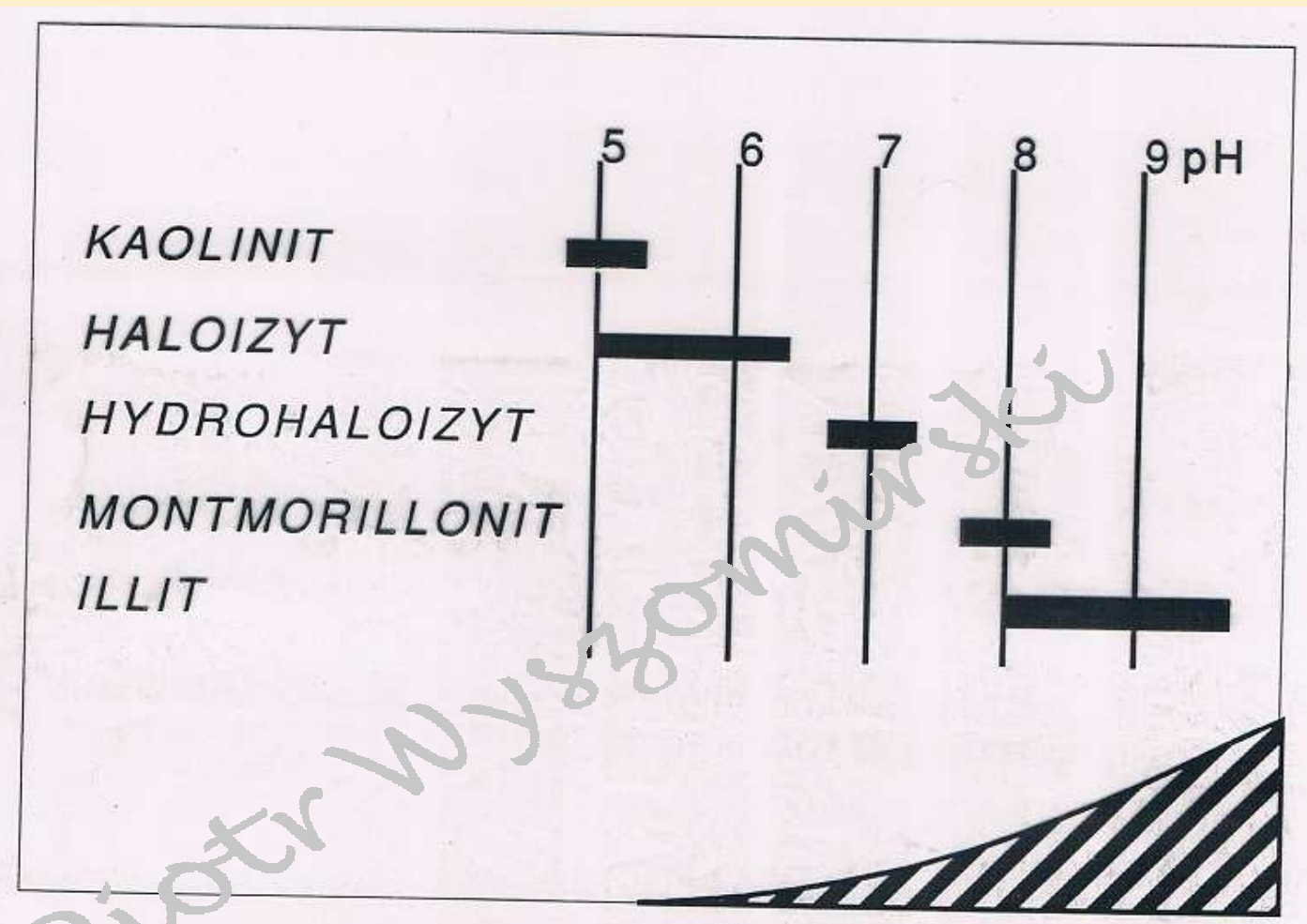
Są one reprezentowane przez:

- surowce ilaste zasobne w kaolinit (kaoliny, ogniotrwałe łupki kaolinitowe (*tansteiny*), ły zasobne w kaolinit należące do łów biało- wzgl. jasno wypalających się),
- surowce ilaste zasobne w illit (ły barwnie wypalające się),
- surowce zasobne w smektyty (bentonity, ły bentonitowe, ły montmorillonitowe).

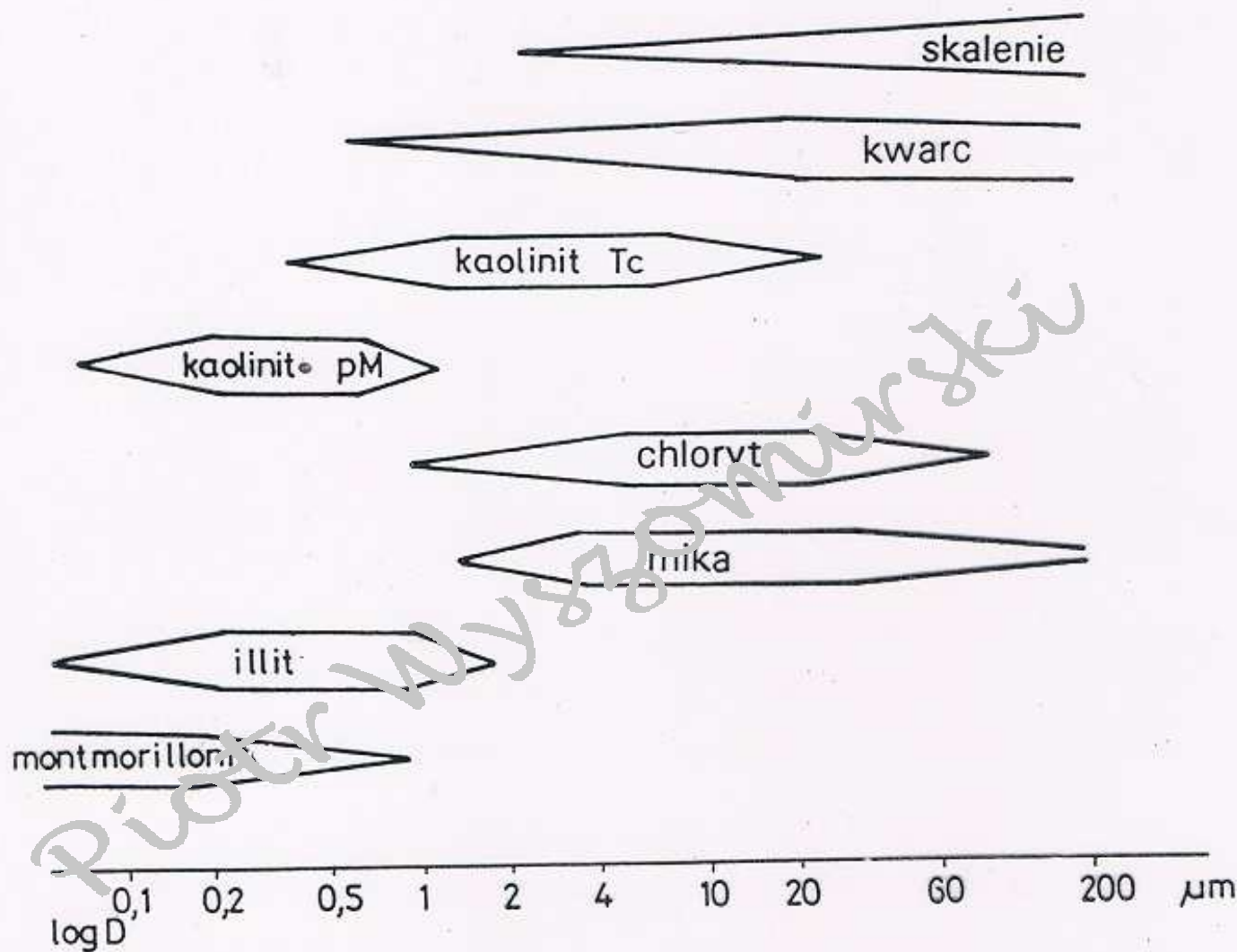
Fragment struktury minerałów ilastych (Jasmund, Lagaly 1993):

a) – o pakiecie typu 1:1, b) – o pakiecie typu 2:1. T – warstwa tetraedryczna, O – warstwa oktaedryczna, d_{hkl} – odległość między pakietami

Zasolenie roztworu
Fe, Mg, Ca, K, Na

Trwałość minerałów ilastych w zależności od pH i zasolenia basenu sedimentacyjnego (Stoch 1974)

**Zakresy wielkości ziarn minerałów występujących w osadach ilastych.
(Stoch 1993).**